

Troens liv

Likeverdige tro. Troen som Guds verk, uavhengig av intellektuell utrustning. Trosliv og trosuttrykk hos mennesker med utviklingshemming.

Jeg var så heldig at jeg fikk vokse opp i en menighet i Oslo, Nordstrand, hvor det var flere utviklingshemmede som var en naturlig del av menigheten. Det var viktig for fellesskapet. Som menighetsprest i 16 år i en menighet på Sørlandet, kom jeg ikke minst i konfirmantarbeidet i kontakt med flere utviklingshemmede, men også i menighetens øvrige liv, var det mange møtepunkter.

Da jeg ble prest i Mandal, ble jeg prest for den lokale Tro og lys gruppen. Det var svært givende. Når jeg så ble biskop for litt over 2 ½ år siden, ble jeg spurt om å være biskop for Tro og Lys-arbeidet i Norge. Det var en oppgave jeg tok på meg med glede.

I dette foredraget, vil jeg i tillegg til å gå inn i teologien, forsøke å la stemmen til noen av de utviklingshemmede jeg har gledet meg av å bli kjent med, komme tydelig frem. De har lært meg mye, som jeg gjerne vil dele med dere.

Da jeg var på bispevisitas for en tid tilbake, besøkte vi en arbeidsmarkedsbedrift. En arbeidsmarked bedrift er en bedrift som arbeider for at mennesker som på en eller annen måte har falt utenfor arbeidslivet, ofte etter sykdom, ulykker mm, kan finne veien tilbake til arbeidslivet. I prinsippet er det ikke det vi kaller for en vernet bedrift, dvs mennesker som aldri kan få en normal jobb. Det som var spesielt på denne bedriften, var at også noen utviklingshemmede arbeidet der, de er normalt på en vernet bedrift. Jeg måtte derfor spørre lederen: Hvordan er det?: «De», sa hun «er selve limet i bedriften.»

Hvordan oppstår troen?

Temaet mitt er troens liv. Så la meg derfor starte med å stille spørsmålet: Hvor kommer troen fra?

Det er mulig å tenke seg at troen kommer fra to veier. Den første er: «Den oppstår i menneskets intellekt, i hodet til mennesker når de ser rundt seg. Gjennom vår tenkning, kommer vi til at Gud finnes. I salme 14,1: Står det: «Dåren sier i sitt hjerte: «Det finnes ingen Gud.»

Med andre ord: Bare du tenker, forstår du at Gud må være til. Det er mange gode argumenter for at Gud finnes. Naturens storhet, skjønnhet, kompleksitet. Også gjennom samvittigheten er det mange som mener at det er grunner for å tro at Gud er til. Det såkalte moralske gudsbeviset. Men hvis dette er utgangspunktet for tro, er det klart at utviklingshemmende vil stille med en stor utfordring når det gjelder å gripe troen.

Den andre veien til tro, er stikk motsatt. Troen kommer ikke som et resultat av våre anstrengelser, men som noe som kommer utenfra. I Romerbrevet 10 resonerer Paulus rundt, hvor kommer troen fra?

Men hvordan kan de påkalle en de ikke tror på? Hvordan kan de tro på en de ikke har hørt om? Og hvordan kan de høre uten at noen forkynner? Og hvordan kan de forkynne hvis de ikke er utsendt? Det står jo skrevet: *Hvor vakre de er, føttene til dem som bringer godt budskap!* Men ikke alle var lydige mot evangeliet. Jesaja sier: *Herre,*

hvem trodde vårt budskap? Så kommer da troen av det budskapet en hører, og budskapet kommer av Kristi ord. Rom 10,17

Pave Benedikt XVI uttalte mens han var professor i teologi:

Påstanden “troen kommer av det budskapet en hører” kaster lys over den fundamentale forskjellen mellom tro og ren filosofi. . I troen tar Ordet forrang over tanken.. I filosofien tar tanken forrang over ordet, den er i siste instans et produkt av refleksjonen som man så forsøker å sette ord på.. Troen kommer derimot til mennesket fra utsiden... Den er ikke noe som er tenkt ut av meg selv; den er noe som er sagt til meg, som treffer meg som noe som ikke er blitt tenkt ut og ikke kunne vært tenkt ut og som legger en forpliktelse på meg.”

(Sisert fra Raniero Cantalamessa, Remember Jesus Christ. Responding to the Challenges of Faith in our Time. S. 18)

Hva slags budskap er det han kommer med? I et interessant avsnitt i 1. Korinterbrev skriver Paulus om hvordan han opptrådte hos dem:

Da jeg kom til dere, søsken, var det ikke med fremragende talekunst eller visdom jeg forkynte Guds mysterium (altså ikke intellektuelle argumenter). For jeg hadde bestemt at jeg ikke ville vite av noe annet hos dere enn Jesus Kristus og ham korsfestet. Svak, redd og skjelvende opptrådte jeg hos dere. Jeg forkynte ikke mitt budskap med overtalende visdomsord, men med Ånd og kraft som bevis (altså noe utenfor seg selv). For deres tro skulle ikke bygge på menneskelig visdom, men på Guds kraft.

Likevel forkynner vi en visdom for dem som er modne. Men det er ikke en visdom som tilhører denne verden og denne verdens herskere, de som går til grunne. Nei, vi forkynner et mysterium, Guds skjulte visdom. Før tidenes begynnelse hadde Gud bestemt at den skulle føre oss fram til herligheten. Denne visdommen har ingen av verdens herskere kjent. Hadde de kjent den, ville de ikke ha korsfestet herlighetens Herre. **Men som det står skrevet:**

**Det intet øye så og intet øre hørte,
det som ikke kom opp i noe menneskehjerte,
det som Gud har gjort ferdig for dem som elsker ham,**

det har Gud åpenbart for oss ved sin Ånd. For Ånden utforsker alle ting, også dybdene i Gud. Hvem andre enn menneskets egen ånd vet hva som bor i et menneske? Slik vet heller ingen annen enn Guds Ånd hva som bor i Gud.

1. Kor 2,1-11

I Martin Luthers forklaring til den tredje trosartikkel, en forklaring som sier svært mye om den lutherske forståelsen av troen:

Jeg tror på Den Hellige Ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, legemets oppstandelse og det evige liv. **Hva betyr det?**

Svar: Jeg tror at jeg ikke av egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham. Men Den Hellige Ånd har kalt meg ved evangeliet, opplyst meg med sine gaver, helliggjort og bevart meg i den rette tro, - på samme måte som han kaller, samler, opplyser og helliggjør hele den kristne kirke på jorden og bevarer den hos Jesus Kristus i den rette, ene tro.

Troen er ikke et resultat av egne anstrengelser, men av Den Hellige Ånds verk. I oss selv er det ikke mulig å tro, hadde det ikke vært for Ordet og Ånden som kommer til oss og skaper tro, er det ingen av oss som hadde en tro.

Den samme tanken kommer veldig tydelig frem i dåpsliturgien i Den norske kirke. Etter at dåpskandidaten, enten det er et barn eller en voksen, legger presten hånden på hodet og sier disse ordene:

Den allmektige Gud har nå gitt deg sin Hellige Ånd, gjort deg til sitt barn og tatt deg inn i sin troende menighet. Gud styrke deg med sin nåde til det evige liv.

Tydligere kan det ikke sies at troen ikke er avhengig av en eller annen intellektuell utrustning hos den som mottar den. For det finnes som kjent bare én tro (Efes), Og den er en gave til oss. ***Gavens kvalitet er ikke avhengig av mottageren, men av giveren.*** Giveren er som kjent Gud.

Hva er kjennetegnet på troens vesen?

Hva er innholdet i troen? Er det først og fremst et kognitivt innhold, et sett med læresetninger, eller er det noe annet? At troen har et innhold, er det ingen tvil om. I alle kirker reiser vi oss og bekjenner trosbekjennelsen. Den er lik i alle kristne trossamfunn. De tre oldkirkelige bekjennelsesskriftene; Nikenum, Apostolikum, og Athanasianum. I lutherske kirker har vi også De lutherske bekjennelsene, f.eks, Confessio Augustana, Martin Luthers katekismer, som forteller hva en luthersk tro er.

Men skal vi gå til troens vesen, må vi gå et annet sted. I Johannesevangeliet 14,1-9 får en av Jesus disipler, Filip, en viktig leksjon av Jesus i hva som er troens vesen. Etter å ha snakket om at vi ikke skal engste oss for fremtiden fordi Jesus vil gjøre i stand et sted for oss; sier Thomas:

«Herre, vi vet ikke hvor du går. Hvordan kan vi da vite veien?» Jesus sier: «Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Far uten ved meg. Har dere kjent meg, skal dere også kjenne min Far. Fra nå av kjenner dere ham og har sett ham.»

Da sier Filip: «Herre, vis oss Far, det er nok for oss.» Jesus svarer: «Kjenner du meg ikke, Filip, enda jeg har vært hos dere så lenge? Den som har sett meg, har sett Far.

Det er et spørsmål om kjennskap, ikke kunnskap. Vet ikke om det er forståelig på alle språkene. Kjennskap går på en relasjon. Jeg kan vite mye om enkelte personer (kjendiser), men det betyr ikke at jeg kjenner dem. Troen handler om relasjonen, kjennskapet.

Hans Olav var et menneske jeg satt veldig høyt. Han var ikke utviklingshemmet, men etter hvert ble hans kognitive evner sterkt svekket. Som en lovende elev på videregående skole, fikk han svulst på hjernen og sterk epilepsi. Etter hvert tenkte mange at Hans Olav bare kunne brukes til å vaske opp på kjøkkenet.

Hans Olav ble med på leir i studentlaget. Der ble han spurt om å holde et ord for dagen neste morgen. Sjeldent har jeg sett et menneske som ble mer glad for en slik oppgave enn han. Han satt oppe hele natten og skrev. Neste morgen når vi samles, hadde han med seg et lite manuskript. Aldri har jeg sett noen som har hatt så mange overstreknings på et manuskript. Jeg kan ikke huske eksakt hva han sa, men hovedpoenget var: Jesus har bare vært god mot meg.

Vi følte alle vi var på hellige grunn. Hans Olav vitnet om sin beste venn. Å vitne, på gresk; martyrein, betyr å komme med en frivillig tilståelse fra en som kjenner saken.

Som de fagpersonene dere er, kjenner dere til Jean Vaniers historie, grunnleggeren av Tro og Lys. Han sier om sine erfaringer fra livet i Arken-fellesskapet:

Folk som beskjeftiger seg mye med teologi, søker etter kunnskap om Gud. De menneskene som jeg lever sammen med, søker ikke kunnskap om Gud – de søker Guds nærvær. Og det er noe annet. (Torgauten s. 14)

Troen handler om kjennskap og en relasjon. Gudsbildet vårt er for øvrig også en relasjon, treenigheten: Fader, Sønn og Hellige Ånd.

Troens innhold

Men troen har også et innhold. Vi tror på noe, og at noe har skjedd og at noe skal skje. Men det er ikke nødvendigvis den som har de sterkeste kognitive evner menneskelig sett som har den best integrerte troen. Vi har jo flere tekster i bibelen som peker i den retning:

På den tiden tok Jesus til orde og sa: «Jeg priser deg, Far, himmelens og jordens Herre, fordi du har skjult dette for vise og forstandige, men åpenbart det for umyndige små.» Matt 11,25

Paulus beskriver menigheten i Korint på denne måten:

Se på dere selv, søsken, dere som ble kalt: ikke mange vise etter menneskelige mål og ikke mange med makt eller av fornem slekt. Men det som i verdens øyne er dårskap, det utvalgte Gud for å gjøre de vise til skamme, og det som i verdens øyne er svakt, det utvalgte Gud for å gjøre det sterke til skamme. Ja, det som i verdens øyne står lavt, det som blir foraktet, det som ikke er noe, det utvalgte Gud for å gjøre til intet det som er noe, for at ingen mennesker skal ha noe å være stolt av overfor Gud. Dere er hans verk i Kristus Jesus, han som er blitt vår visdom fra Gud, vår rettferdighet, helliggjørelse og forløsning, 1. Kor 1,26-30

Disse tekstene må ikke presses for langt i en retning om at det kognitive er uvesentlig. Paulus var selv en meget skolert mann. Men de sier noe om Guds visdom er annerledes enn menneskers visdom. Det er en visdom som alle mennesker kan fatte. Jeg vil komme med fire sentrale sider ved troens innhold, hvor jeg har lært mye av utviklingshemmende.

Selv om jeg ikke selv har utviklingshemmede i nær familie, og derfor ikke på langt nær kan tale med samme autoritet i dette spørsmålet som Martin Lønnebo kan gjøre i denne saken, som har en sønn Jonas som er utviklingshemmet. Men jeg kjenner meg igjen i Lønnebos ord. Jeg gjengir fra boken til Tor Ivar Torgauten: Sammen skal vi bygge menighet. Når mennesker med utviklingshemming blir kirkens veiledere:

«Jeg opplever at Jonas står nærmere Gud enn jeg. Men Jonas vet ikke hva tro betyr. Han har vært min beste læremester i teologi og filosofi. Han påvirker mitt Gudsbilde. Han har lært meg at Gud er ubegripelig. Jeg er teologisk, blir mer og mer påvirket av den eldre teologiske oppfatning av Gud: Man kan ikke si hvem Gud er, man kan si hvem han ikke er. Det har forsvunnet i moderne tid, noe som er katastrofalt. I gamle dager hadde man et lite univers og en stor Gud. I dag har vi et stort univers med en liten Gud, som ligner oss. Men Gud ligner ikke oss, han er annerledes. Når man lever blant svært handikappede og lidende mennesker, må man innse at Gud er utgrunnelig. Ligner han oss, var han ond.» (s. 13)

Dessuten er det vel slik at på troens område er vi alle utviklingshemmet (utviklingsstörda). Han startet derfor en morgensamling på en nordisk kirkelig konferanse på denne måten: «God morgon alla utveklingsstörda.» (s.40)

Jesus er Herre

Jeg sa altså at troen er en gave og at den er relasjonell. Den eldste kristne trosbekjennelsen er slik: «Jesus er Herre.»

I de første århundrene etter Kristus, ble mange kristne forfulgt og drept. En av dem var Polykarp. De ville tvinge ham til å si at Jesus ikke er Herre. De mente nemlig at det var keiseren som var Herre.

”De sier til ham: Hva er galt med å si Keiseren er Herre.? Sverg, så skal jeg løslate deg, forbann Kristus: Da svarte Polykarp: I åttiseks år har jeg tjent ham, og aldri har han gjort meg noe ondt; hvordan skulle jeg da fornekte min konge som har frelst meg?”

Polykarps tro handler om en relasjon og et kjennskap. For å knytte linjen tilbake til hvordan troen skapes, la meg sitere et annet vers i fra 1 Korinterbrev:

Derfor kunngjør jeg for dere at ingen som taler i Guds Ånd, sier: «Forbannet er Jesus!» Og ingen kan si: «Jesus er Herre!» uten i Den hellige ånd. 1. Kor 12,3

Her ser vi at troen, og innholdet; kjernen: «Jesus er Herre» er et resultat av Åndens verk.

Martin var utviklingshemmet. Jeg kjente ikke diagnosen hans, men i mange år traff jeg ham fast ved juletider og om sommeren. Ellers i året bodde han på en institusjon. Han hadde en setning han stadig kom tilbake til: «Du kan 'ke leve uten Jesus.» Det er en setning som på ~~en annen~~ uttrykker hva det vil si at «Jesus er Herre.»

Da Martin døde, ble jeg spurt om å ha begravelsen hans. Da forstod jeg fort at det egentlig var Martin som skulle holde talen. Jeg lot hans ord være de bærende i talen. Martins ord, talte mye sterkere enn mine ord ville gjort i den situasjonen. La meg sitere litt fra Martins tro slik den kom frem i hans egen begravelse:

Å elske sin neste, er kanskje det vi mennesker sliter mest med i denne verden som er full av konflikter. Det er sider ved den lignelsen som passer godt på Martin. Han hadde forstått Jesu poeng. En av dere nærmeste sa om han: ”I Martins verden fantes det ingen uvenner.(2x)” De han møtte, var alltid venner, de var hans neste. For Martin og den barmhjertige samaritan var det utenkelig å gå forbi. Det var jo en som trengte hjelp. Jesus er vårt forbilde: ”Du kan ikke leve uten Jesus som eksempel.”

Dagen før Martin døde, snakket han med en av pleierne som heter Mona. Hun forstod at det var noe Martin ville si henne. Martin sa:

”mamma og pappa og gutten din.” Med gutten din mente Martin Monas sønn Lars Thomas som var død av kreft. Mona svarte derfor.

Ja, Martin: din mamma og pappa passer på gutten min.

Da svarte Martin: ”Eg passa gutten din.”

Mona forsøkte å forklare Martin at: du er jo her og gutten min er i himmelen.

Da lot Martin henne forstå at: Nå skulle Martin også til himmelen og passe på gutten hennes. Han må ha forstått hva som lå foran ham. Han skulle til et nytt sted:

”Eg passa gutten din.”

Hele livet hadde Martin et håp. Nå ante han at det som vi håper på, snart skulle bli virkelighet for ham. ”Du kan ikke leve uten Jesus.»

Livet er fullt av viktige ting. Utfordringen er at ofte gjør vi de viktige tingene, men glemmer det aller viktigste. Men erfaring med mange utviklingshemmede, er at de er bedre til å prioritere det som virkelig er viktig.

Jesus sa: «Søk først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt det andre i tillegg.» Midt i Martas travelhet med viktige ting som å være gjestfri og gi gjestene den beste oppvarmingen, sier Jesus: «Men ett er nødvendig, Maria har valgt den gode del, og den skal ikke tas fra henne. (Luk 10,42)

Troens innhold er «Jesus er Herre.» Kan det derfor sies bedre enn at «Du kan ikke leve uten Jesus»?

Jesus er oppstandelsen og livet

En annen helt sentral tanke i troen, er at Jesus døde og stod opp. Uten Jesu oppstandelse fra de døde, er jo den kristne tro død. Men hva betyr egentlig oppstandelsen for oss i det daglige? Har vi sett det radikale som ligger der?

De var samlet for å ta avskjed med en kjær bestemor. Ute på gravbakken er alle samlet, også et barnebarn til hun som nå var til begravelse. Dette barnebarnet hadde downs syndrom. De var ferdig med seremonien inne i kirken og var kommet ut på kirkegården. Det var tid for jordpåkastelsen. Presten kaster den første spaden med jord på kisten og sier: «Av jord er du kommet.» Deretter følger den neste spaden og ordene: «Til jord skal du bli.» Til slutt kommer den tredje spaden og ordene: «Av jorden skal du igjen oppstå.» Da bryter gutten med down syndrom i et stort smil, løfter tommeltottene og sier høyt: «Heilt topp altså.»

Du skal lete lenge etter et ord som kan gi uttrykk for en så dyp og integrert tro.

Et kjerneord er dette fra romerbrevet 8.

For hvis du med din munn bekjenner at Jesus er Herre, og i ditt hjerte tror at Gud har oppreist ham fra de døde, da skal du bli frelst.

Å leve ut troen er å imitere Kristus.

En sentral kristen tanke, er at Gud former oss og at vi skal følge ham. Vi snakker om at vi skal imitere Kristus. Bli som han. Men hvordan gjør vi det best.

I sommer fikk jeg være med på sommerleiren for Tro og Lys i Norge. Vi var samlet en flokk for å øve på en dramatisering av teksten til søndagens gudstjeneste. Teksten var den store fiskefangsten. De forskjellige rollene var delt ut til forskjellige personer. Da er det en som sier:

Når jeg skal spille Jesus (det har jeg gjort mange ganger på Tro og Lys) ber jeg alltid: «Kom Jesus inn i hjertet mitt og fyll meg helt.

Slik taler en som kjenner Jesus. En som bærer en dyp tro og som er opptatt av Guds nærværet.

Troen handler om å dele

La meg ta med et fjerde og siste trekk ved troen vår hvor jeg også har lært mye av mine funksjonshemmede venner. En helt sentral tanke i vår kristne tro er tanken om å dele. Et av de mest krevende bibelversene jeg kjenner er dette:

Hva kjærlighet er, har vi lært av at Jesus ga sitt liv for oss. Så skylder også vi å gi vårt liv for våre søsken.

Men den som har mer enn nok å leve av og likevel lukker sitt hjerte når han ser sin bror lide nød, hvordan kan han ha Guds kjærlighet i seg? 1. Jon 3,16f

Det er en sammenheng mellom min tro, og hvordan jeg forholder meg til verdens nød. Lukker jeg hjertet igjen eller åpner jeg opp. Det er et spørsmål om jeg har Guds kjærlighet i meg, den kjærlighet som vi er blitt møtt av gjennom Jesus Kristus.

Det jeg nå skal fortelle er på ingen måte et møte med verdens nød. Den handler om meg selv. Jeg kjørte lenge rundt i en gammel Volvo 240 stasjonsvogn. Ikke bare var den gammel og hadde gått langt, den så også gammel ut. Medlemmene på tro og Lys syntes den så forferdelig ut, men det var mye latter når de satt på i bilen. Men egentlig syntes de det ikke var helt bra at jeg kjørte rundt i en så gammel bil. De ville derfor sette i gang en innsamling på Tro og lys til ny bil til Stein. Jeg fikk heldigvis forhindret det. Men historien lærte meg om å dele.

Jeg tror ikke vi som bor i den rikeste delen av verden, vet hvor heldige vi er. Vi har trukket vinnerloddet. Men kan vi dele? Det er et norsk ordtak som heter: «Det skal god rygg til for å bære gode dager.» Vi må ikke bli mennesker som lukker hjertet vårt til for verdens nød. Når det gjelder prestenes gamle biler, er det deres egen sak å kjøpe nye. Vi står foran en enorm flyktningekatastrofe. Vi trenger menigheter som går foran og deler. Den som tror deler.

Legge til rette for troens liv

I bestillingen jeg har fått til dette foredraget, fikk jeg beskjed om å tale om å legge til rette for å leve troens liv. Det er ingen hemmelighet at kirkene i Vesten og i Norden sliter med oppslutningen. På høyt nivå i alle kirkesamfunn snakker man nå om at Europa på nytt må re-evangeliseres. Man bruker blant annet disse ordene i den store rapporten som er blitt utgitt i forbindelse med markeringen av reformasjonens 500 års jubileum.

Det er interessant hva Fader Raniero Cantalamessa som de tre siste pavene har valgt til å holde talene for seg og den indre krets i Vatikanet sier:

Situasjonen har et sterkt fokus på evangelisering i dag. Kirker med en sterk dogmatisk og teologisk tradisjon, risikerer at de har en stor ulempe, under den enorme arven av dogmer/læresetninger, lover og institusjoner, hvis ikke de gjenoppdager den opprinnelige nucleus (dvs. frøet som er inne i frukten) som er i stand til å generere tro i kraft av seg selv.

Å møte mennesker i dag, som ofte mangler noe som helst personlig kunnskap om Kristus, med en rekke læresetninger, er som å ta på en av disse tunge brokadekappene som tidligere ble båret av presteskapet, og legge den på skuldrene til en baby.» (s.22)

Hva er mitt poeng med å ta dette opp? Poenget er: Vi må se mer til hvordan troen utøves blant de funksjonshemmede, hvis vi igjen skal nå mennesker med evangeliet. De funksjonshemmede viser vei ved å være mer opptatt av kjennskapet, relasjonen til Jesus som er det bærende. Derfor er det så viktig å legge til rette.

En sår historie

Møter man foreldre til funksjonshemmede, er det ingen tvil om at vi ennå har langt å gå før de blir godt inkludert i våre sammenhenger. Vi blir lett for mye konsentrert på det kognitive. Den

som vil lære mer om denne sårheten, kan lese Tor Ivars bok. Her er mye å hente. Det handler om å vise raushet, tillit og ikke minst vilje.

Som biskop er jeg veldig takknemlig for den jobben dere gjør med å inkludere. Det arbeidet må aldri slutte. Dere har en kompetanse som er umistelig for oss. Jeg husker godt det året jeg var menighetsprest og hadde en stor flokk med konfirmanter hvor seks av konfirmantene hadde en diagnose på en eller annen måte. Da var det som en gave fra himmelen at vår integreringskonsulent i Agder og Telemark Bispedømme, Einar Sand, det året hadde kurs for oss konfirmantlærere i den tematikken.

Jeg fikk temaet om å snakke om deres tro og på den måten integrere dem som likeverdige. Men det er ikke bare deres tro som gjør at det er viktig å inkludere dem. De er jo døpt inn på det samme legemet. Og som kjent er alle lemmene viktige på Jesu legeme. Vi bekjenner også troen på en allmenn kirke. Det må også få konsekvenser for arbeidet med å inkludere de funksjonhemmede.

Hvordan vokser menigheter?

La meg mot slutten av dette foredraget med et lite utblikk: Hva er selve nøkkelen til at en menighet vokser? Jeg tror ikke det er mulig å finne ett svar. Men jeg tror det er særlig en suksessfaktor. Det handler om å bli sett. Når min kone noen ganger er med meg rundt om i menighetene, kan hun fortelle om at det er veldig forskjellig hvordan hun blir tatt imot. De aller fleste vet ikke hvem hun er, så hun blir betraktet som en fremmed. De menighetene hvor hun blir tatt godt imot og mennesker snakker til henne, er de menighetene som jeg med mitt kjennskap kan si at er de som vokser.

Det første navnet som Gud får i vår bibel er det Hagar som gir. Abraham har sendt henne ut i ødemarken. Der møter hun Gud

Da satte hun dette navnet på Herren som hadde talt til henne: «Du er en gud som ser meg.» For hun sa: «Har jeg her virkelig sett ham som ser meg?» Gen 16,13

Utviklingshemmede er ingen ensartet gruppe. Det er store variasjoner mellom dem, men jeg merker meg at mange er utrolig flinke til å inkludere. De har den evnen at de ser.

Jeg konfirmerte Geir Asle for en del år siden. Han har Down syndrom og er et fantastisk menneske som det er godt å være sammen med. Jeg kjenner en som begynte på et treningsstudio hvor Geir Asle var hjelpeleder. Da de to nye kommer, tar han kommandoen og stopper lederen. "Nå må du ta en pause vi må huske å ønske de to nye velkommen." Begge ble hilst velkommen med navn. Da det var gjort, fortsatte han: "Så må vi vise hvordan treningsapparatene skal brukes."

Kanskje et banalt eksempel, men det gjør utrolig godt å bli ønsket velkommen i fellesskapet og at noen skaper trygghet for hvordan man skal oppføre seg.

Troen som tillit (fiducia)

Tro er en relasjon, kjennskap og nærvær til den treenige Gud. Men det er også en annen side ved troen.

To sigøynere, far og datter, opptrådte som trapeskunstnere på et sirkus i Polen under krigen. Høydepunktet var avslutningsnummeret der datteren kastet seg ut fra trapesen høyt under

sirkusteltet uten sikkerhetsnett, for så å bli fanget av faren. Hver kveld hoppet hun, og hver kveld tok han imot henne.

Enda farligere enn å være trapeskunstner var det på de tider å være sigøyner. Nazistene gjorde hva de kunne for å utrydde denne folkegruppen. En morgen hadde faren stått tidlig opp og forlatt leiligheten der de bodde. Jenta var nå alene hjemme. Utpå formiddagen banket det på døren. Der stod en mann hun ikke kjente. Han sa han hadde en beskjed til henne fra faren: Nazistene var kommet til byen og de måtte flykte. Det var imidlertid for farlig for faren å komme tilbake til huset i dagslys, og dessuten var hovedgata foran inngangsdøren bevoktet av patruljerende soldater. Men leiegårdens nordvestre hjørne vendte mot en stille og mørklagt bakgate. Klokken to samme natt måtte hun komme seg opp på taket og gå til dette hjørnet. Da ville faren stå der på gata fire etasjer nedenfor. Så skulle hun hoppe, og han ville ta imot henne, slik han pleide å gjøre. Deretter kunne de sammen flykte ut av byen.

Den unge jenta var forvirret. Hun kjente ikke mannen som kom med beskjeden. Hun kunne derfor ikke være sikker på om dette virkelig var farens ord til henne. Men dagen gikk og faren kom ikke tilbake. Hun fikk høre meldinger som bekreftet at nazistene virkelig var kommet til byen.

Uten annet å holde seg til enn farens løfte, gikk hun opp på taket da klokken var blitt to. Hun fant det hjørnet hun trodde lå mot nordvest, og visket så høyt hun kunne i mørket: ”Far, er du der?” Men det kom ikke noe svar.

Så hoppet hun.

Tro er tillit. Søren Kierkegaard kaller det å ”Kaste seg ut på de 70.000 favner.” Tillit er jo heller ikke noe som forutsetter en intellektuell eller kognitiv minstemål. Tillit skapes i nærvær av en person.

Den norske dikteren Arnold Eidslott har skrevet et dikt han har kalt: *Tilsvar til Hamlet*. Det er slik:

Å tro
 eller ikke tro
 Det er spørsmålet
 Blinde
 Molekylære forbindelser
 Det er spørsmålet
 Eller
 En kjærlig skaper en far
 Det er spørsmålet
 Å tro
 eller ikke tro
 Det er spørsmålet

Uten annet å holde seg til enn farens løfte, gikk hun opp på taket da klokken var blitt to. Hun fant det hjørnet hun trodde lå mot nordvest, og visket så høyt hun kunne i mørket: ”Far, er du der?” Men det kom ikke noe svar.

Så hoppet hun. Fortellingen slutter med disse ordene:

Og han tok imot henne.

(H. Nordhaug i ”De store ordene,” Kaufmann, s.115f)

«Å tro eller ikke tro Det er spørsmålet.» Troen på Jesus Kristus holder. Det har vært kirkens svar like til i dag.

Stein Reinertsen, biskop i Agder og Telemark bispedømme

De engelske sitatene:

The assertion «Faith comes from what is heard» ... illuminates the fundamental differences between faith and mere philosophy.. In Faith the word takes precedence over the thought.. In philosophy thought precedes the word; it is after all a product of the reflection which one *then* tries to put into words... Faith on the other hand comes to man from the outside.. It is ... not something thought up by myself; it is something said to me, which hits me as something that has not been thought out and could not be thought out and lays an obligation on me.»